

916 / 12.12.2016 г.

РЕЦЕНЗИЯ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Изготвил рецензията: проф. д-р ДОБРИНКА ПЕТКОВА ЗЛАТЕВА, катедра „Икономическа теория и МИО“, Стопански факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Основание за написване на рецензията: Заповед № РД 06–4165/11. 10. 2016 г. на Ректора на Икономически университет – Варна и решение на Научното жури от 21. 10. 2016 г.

2. ДАННИ ЗА КОНКУРСА

Конкурсът за академична длъжност „доцент“ е по област на ВО 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност – Политическа икономия (Обща икономическа теория).

Обявен е за нуждите на катедра „Обща икономическа теория“, Финансово-счетоводен факултет на Икономически университет – Варна.

Конкурсът е публикуван в ДВ бр. 64/16. 08. 2016 г.

3. КАНДИДАТ ПО КОНКУРСА

Единствен кандидат по конкурса е гл. ас. д-р Калин Йовчев Господинов.

4. ПЕРСОНАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КАНДИДАТА

Гл. ас. д-р Калин Господинов завършва средно образование в ПГ „Н. Й. Вапцаров“ гр. Шумен. Получава висше образование, специалност „Икономика на промишлеността“, в МИНХ им. „Г.В. Плеханов“, гр.

Москва (1984 – 1988г.). Защитава докторска дисертация в РЭА им. „Г.В. Плеханов“ през 1992 г.

Академичната му кариера започва през 1995 г. като главен асистент в Икономически университет – Варна. Преподава Микроикономика, Макроикономика, Икономически теории.

Владее руски и английски.

Кандидатът притежава диплома за доктор – Протокол № 19/24.12.1992 г.

Очевидно е, че професионалното реализиране на кандидата за „доцент“ основно е като преподавател и изследовател в катедра „Обща икономическа теория“ в Икономически университет – Варна, и че е с достатъчно натрупан преподавателски и изследователски опит.

5. КОЛИЧЕСТВЕНА И СЪДЪРЖАТЕЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ НАУЧНИ ТРУДОВЕ СЛЕД ПОСЛЕДНАТА ПРОЦЕДУРА

За участие в конкурса гл. ас. д-р К. Господинов представя общо 28 публикации. Издадени са след защитата на дисертационния труд и съответстват на изискванията на чл. 62, т. 3 във връзка с чл. 71, ал. 2 и 3 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

Научните публикации са 16. От тях 4 (429 стр.) са монографии и студии; 7 (80 стр.) – научни статии; 5 (38 стр.) – научни доклади.

Учебните публикации (учебници и учебни помагала) са 12 (222 стр.).

Самостоятелните научни публикации са 15 (3 монографии и студии, 7 научни статии, 5 научни доклади).

Учебниците и учебните помагала са колективни.

Всички публикации са издадени в страната.

Авторът представя достатъчен обем публикации, които тематично са свързани с професионалното направление на обявения конкурс – 3.8.

Икономика, научна специалност "Политическа икономия" (Обща икономическа теория) и отговарят на условията за оценяване.

От Справката за влиятелност на научните публикации на гл. ас. д-р Калин Господинов се констатира, че научните статии са публикувани в реферирани в наукометрични бази данни издания – сп. „Известия“ на Икономически университет – Варна и сп. „Икономически и социални алтернативи“ на УНСС.

Студията и научните доклади са публикувани в научни тематични сборници в системите на ISBN и ISSN.

Монографиите са рецензирани от авторитетни в научната област учени, което е допълнителна гаранция за тяхната теоретична и практическа значимост.

Д-р Господинов посочва две цитирания, което в кариерата на утвърждаващ се учен е свидетелство за научни изследвания, които научната общност започва да забелязва и е основание за перспектива в научното развитие.

В тематично отношение научните интереси и научните публикации на гл. ас. д-р К. Господинов са фокусирани в: методологическите взаимоотношения на икономическата теория с физиката (№№ 1.1, 9.5, 10.6, 12.1, 13.2); транзакционният подход за анализ на икономическите явления (№№ 2.2, 4.2, 15.4, 16.5); проблеми на реалната икономика, основно в контекста на българския преход (№№ 3.1, 5.1, 6.2, 8.4, 11.7, 14.3).

С удовлетворение може да се констатира, че научните интереси на кандидата методологически са ориентирани към нетрадиционни за икономическата теория подходи, подходи извън неолибералните и неоконсервативните икономически теории. Разбирането му обаче е, че неокласическата парадигма остава „основно ядро“ на алтернативните направления.

Изследванията на възможностите в икономическите анализи да се използва ентропията добиват завършеност и цялостност в монографията „Ентропийни рамки на икономическите системи“, състояща се от

въведение, три глави и заключение, в обем от 114 страници. Установил, че постиженията на физиката са извън интересите на икономистите, авторът предлага ентропията като подход за изследване и определяне на рамките и пропорциите в икономическите системи, както и за равнището на държавна намеса в тях.

Позовавайки се на редица автори, основно на Дж. Рифкин и И. Пригожин, авторът възприема, че ентропията е нов възглед за света. Като представя основните характеристики на ентропията (отразяваща същността на Втория закон на термодинамиката) и нейният универсален характер, той търси допирните ѝ точки с икономическия анализ. Доказва тезата, че в определена икономическа система съществува явлението ентропия, и че ентропията може да бъде индикатор на състоянията „ред“ и „хаос“ в нея. Може да бъде вероятностна мярка на неопределеността в производството, разпределението, потреблението.

Авторът се включва в критичния дебат за равновесния подход в икономическите изследвания, основаващ се на теорията на Нютон и предлага ентропийна версия на възможно икономическо равновесие. Според него равновесието е процес, а не статично състояние, при това динамичен процес на взаимодействие и противопоставяне на явленията в икономическите системи. Поради това ентропията може да бъде подход за определяне на тяхното динамично равновесие. Авторът доказва тезата си чрез прилагане на ентропийния подход в микроикономическа и макроикономическа версии. Трябва положително да се оцени, че това става на базата на емпиричен анализ. Прави извода, че структурните характеристики на икономическата система (пропорции между публичната и частната сфера на собственост и производство, между секторите производство и потребление и др.) могат да се изследват чрез подхода на ентропията.

Другата изследователска посока на гл. ас. д-р К. Господинов отново е извън класическата и неокласическата парадигма, тъй като, според него, в тях трудно се откриват отговори на много икономически въпроси.

Интересът в редица публикации е транзакционният подход, с което аналитично подготвя монографичния труд „Транзакционният подход при анализ на пазарните субекти: фирми и домакинства“. Структурирано във въведение, три глави и заключение целта на монографичното изследване е да се докаже възможността за практическото използване на транзакционния подход при анализа на дейността на фирми и домакинства. Авторът поддържа тезата, че институционалната теория може да разшири границите и да обогати икономическия анализ. Доказва я конкретно като прилага транзакционния подход в аргументирането на стратегията на фирмите и домакинствата за минимизирането на техните разходи.

Теоретико-методологическите основи на изследването се откриват в анализа на институционалните направления – традиционен институционализъм, нова институционална икономика, неоинституционална икономика. Анализират се основни представители, различни течения, базисни теории и методологически акценти, с което се изгражда теоретико-методологическата позиция на автора.

Фирмата се изследва с разбирането, че тя е основна институционално-организационна структура в пазарни условия. Това разбиране се доказва чрез проследяване на еволюцията на теориите за фирмата, като се подчертават неокласическите и институционалните концепции за фирмата. Като разглежда различни институционални виждания за транзакционните разходи, авторът организира анализа основно върху теорията на Р. Коуз, като споделя, че тя най-пълно съответства на идентифицирането на транзакционните разходи във фирмената дейност. Възприема ги като разходи, нарушаващи конкурентното пазарно равновесие. Задълбочено изследва различни класификации на транзакционните разходи, което му позволява да определи подходи и методи за тяхното измерване. Възприема метода на М. Полски и анализира транзакционните разходи на българска банка от първа група, за да определи зависимостта между динамиката на транзакционните разходи и печалбата на банката. Констатира, че увеличаването на

транзакционните разходи може да подобри финансовото състояние на банката. Изследва фирма от областта на стоманодобива и прави извода, че размерът на транзакционните разходи може да се определя пряко от финансовата отчетност на фирмата, а не косвено от Системата на националните сметки. Обосновава схващането, че транзакционните разходи могат да бъдат критерий за конкурентност и пазарна власт на фирмите.

Авторът проследява различни теоретични концепции за изследване на домакинствата като показва привързаността си към институционалните теории, изследващи навиците, обичаите, нормите, рутината, които не попадат в неокласическото полезрение. Възприема, че методологията на новата институционална икономика за измерване на транзакционните разходи може да се прилага и по отношение на домакинствата. Изследва структурата и динамиката на общите и транзакционните разходи на домакинствата и констатира, че транзакционните разходи остават относително постоянни. Добавя анализ на чистите спестявания с извода, че те имат тенденция да нарастват. Към транзакционните разходи прибавя и разходите на домакинствата за стоки и услуги, предлагани от монополисти и прави извода, че транзакционните разходи на домакинствата са около 15% от общите им разходи.

С чувствителност към актуалност д-р Господинов проявява интерес към ясно разграничени, съвременни практически проблеми, предимно в българската икономика в периода на прехода. Забелязва се логическа и тематична обвързаност на научните публикации. Кандидатът изследва отрасловата структура на общественото производство. В логическа последователност се ориентира към цикличните колебания в икономиката. Анализира основните приоритети и възможности за икономически растеж, икономическите кризи в контекста на ликвидността и свободните пари. Изследва състоянието и възможностите на средната класа в България и т.н.

Като преподавател по Микроикономика и Макроикономика гл. ас. д-р К. Господинов участва в колективните учебници и учебни помагала,

издавани от катедра „Обща икономическа теория“ и много добре приети от преподавателската общност и от студентите във висшите училища. Това свидетелства за успешното му осъществяване като преподавател.

Научната работа на гл. ас. д-р К. Господинов е ориентирана към актуални, дискуссионни теоретични теми и реални практически проблеми. Много доброто познаване на теоретичното наследство изгражда аналитичния потенциал на автора, осъществен в собствените му теоретични позиции. Оригиналността на монографичните изследвания и присъствието на автора са неоспорими. Ерудираността по проблеми, извън икономическата наука изгражда методологическа култура, позволява междудисциплинарен подход в научните изследвания и заслужава специален акцент и адмирация. Не е маловажно да се отбележи, че научните публикации са изградени с ясна логическа мисъл, с професионален и точен научен стил. Споделеното свидетелства за научни публикации, разработени на ниво полезно за развитието на науката и практиката, за изграден и с перспектива за усъвършенстване учен .

6. КОЛИЧЕСТВЕНА И КАЧЕСТВЕНА ОЦЕНКА НА УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА РАБОТА

От Справката за учебната натовареност на гл. ас. д-р Калин Господинов за учебните 2014/2015 г. и 2015/2016 г. е видно, че като преподавател в катедра „ОИТ“ той чете лекции и води упражнения по Микроикономика и Макроикономика в ОКС „Бакалавър“. Аудиторната му натовареност е съответно – 180 и 390 часа.

Кандидатът за академична длъжност „доцент“ участва като автор в учебниците и сборниците (общо 12 на брой), издавани от катедра „ОИТ“. Авторските страници в учебниците по Микроикономика, Макроикономика и Международен икономикс са 91. В колективните Сборници по Микроикономика и Макроикономика д-р Господинов участва с 131 страници.

Учебната катовареност и авторското участие в учебници и сборници показват, че учебният процес е сериозен ангажимент и приоритет в работата на гл. ас. д-р К. Господинов.

7. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПРИНОСИТЕ В НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА РАБОТА

Запознаването с представените по конкурса за „доцент“ научни публикации на гл. ас. д-р К. Господинов показва, че изследваните проблеми са актуални за теорията и полезни за практиката. Разработени са на високо ниво на аналитичност и ерудираност, с ясни методологически подходи. Присъстват авторски позиции и тези, които безспорно надграждат и допринасят за развитието на науката.

Научно-теоретичен принос с неоспорим методологически заряд е успешно защитаваната позиция на автора за възможността в икономическите изследвания да се използва ентропийния подход. Той успешно доказва, че в икономическата система съществува явлението ентропия, което може да се използва в качеството си на индикатор за реда и хаоса в нея, тоест като вероятностна мярка на неопределеността. С тази позиция д-р Господинов убедено възприема, че интердисциплинарността в методологията на икономическата наука определя нейното бъдеще.

Конкретен принос от приложението на ентропийния подход в икономическите изследвания е разработената ентропийна версия за възможно икономическо равновесие. Възприел, че равновесните модели в традиционната икономическа теория са научна абстракция, валидна при „равни други условия“, авторът счита, че те са практически неприложими за прогнозиране на икономическото развитие. Допълва научното познание на икономическото равновесие с алтернативен модел, съответстващ на реалните процеси в икономиката, на който придава универсалност.

Приносна оценка има прилагането на ентропийния подход за измерване на системното равновесие на микро- и макроикономическо равнище. Авторът доказва, че ентропийната версия на изследваните микро-

и макроикономически показатели дава възможност системата да се предпази от преминаването на критични граници. Вземането на управленски решения е територията на практико-приложната полезност на това изследване.

Теоретико-методологически принос има изследването на автора за използване на транзакционния подход в икономическите анализи. Гл. ас. д-р К. Господинов се присъединява към разбирането, че институционалната теория е алтернатива на класическата и неокласическата парадигма. Приема, че нейното методологическо предимство е междудисциплинарния подход, който позволява по-пълно изследване на икономическите явления. Прибавя увереността си, че новата институционална икономика и в частност концепцията за транзакционните разходи може успешно да разшири границите на теоретичния икономически анализ и да бъде практически резултатна в изследването на поведението на икономическите субекти.

Теоретико-приложен принос се открива в използването на методите на транзакционния подход при анализа на дейността на фирмите и домакинствата. Авторът разширява обхвата и характеристиката на транзакционните разходи и констатира, че те стават доминиращи във фирмите и домакинствата. Предлага механизми за тяхното измерване и отчитане, тоест емпирични изследвания с методи, които в голяма степен са все още теоретични конструкции.

С аналитичен принос са изводите, че конкурентната необходимост на малките и средните фирми е да минимизират транзакционните разходи, докато големите фирми придобиват доминиращо положение на пазара благодарение на транзакционните разходи, че в реалния сектор транзакционните разходи са сравнително ограничени, а са доминиращи при финансовия сектор.

Приносно е и обобщението, че в домакинските разходи присъства значителен обем транзакционни разходи, за които авторът предлага методология за определяне на тяхната същност и обхват. Съпоставя

домакинствата с малките фирми в целта да минимизират транзакционните разходи, но констатира, че това не зависи само от тях, а и от институционалните особености на икономическата система, върху които домакинствата могат да влияят чрез избора на политически програми.

Споделеното няма претенции за изчерпателност в характеризирането на научните приноси на гл. ас. д-р К. Господинов. Но с чувство, че е достатъчно рецензентът предлага евентуални посоки за дебатиране и оценяване.

8. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

В критичен порядък може да се пожелае по-голяма категоричност при изразяване на собствените позиции, на изводите и оценките на автора.

Препоръчително е кандидатът за „доцент“ да се ориентира към международни публикации, тъй като актуалността на тематичните изследвания и постигнатите лични резултати биха представлявали интерес и от международната научна общност.

Рецензентът би предложил на гл. ас. д-р К. Господинов да продължи изследванията на реални икономически процеси с нетрадиционните за икономическата теория ентропиен и транзакционен подход.

В методологически контекст провокация към неговите изследвания може би са въпросите:

1. Ентропията има ли универсалност при изследванията на транзакционните разходи? Как евентуално транзакционните разходи проявяват ентропията?

2. Как може да се представи методологически подход синтезирал ентропийния и транзакционния?

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че научно-изследователската работа и учебно-преподавателската дейност на гл. ас. д-р Калин Господинов отговаря на

условията и изискванията на ЗРАСРБ, Правилника на MOMH за неговото приложение, ПУРПНСЗАД в ИУ – Варна за заемане на академичната длъжност „доцент”.

Убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да предложи на ФС на Финансово-счетоводен факултет да избере гл. ас. д-р Калин Господинов на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност – Политическа икономия (Обща икономическа теория).

01.12.2016 г.

гр. В. Търново

Рецензент:.....

(и)
/проф. д-р Д. Златева/

9/10/06.12.2016г.

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Политическа икономия (Обща икономическа теория), обявен в ДВ бр. 68/30.08.2016 г. от ИУ – Варна

Рецензент: проф. д-р Владимир Петров Владимиров, научна специалност „Политическа икономия” (Обща икономическа теория), Икономически университет – Варна

Настоящата рецензия е изготвена на основание заповед на Ректора на Икономически университет - Варна № РД 06- 4165 от 11.10. 2016 г. и в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение и Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна.

Конкурсът за академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономия” (Обща икономическа теория) е обявен за нуждите на катедра „Обща икономическа теория” при ИУ- Варна. Единствен кандидат, подал документи по конкурса е главен асистент д-р Калин Йовчев Господинов, преподавател на основен трудов договор към същата катедра.

1. Биографични данни за кандидата

Калин Йовчев Господинов е роден през 1964 г. През 1982 г. завършва ПГ „Н. Й. Вапцаров” - гр. Шумен със засилено изучаване на английски език. Висшето си образование получава в МИНХ „Г. В. Плеханов” – Москва (сега Руски икономически университет „Г. В. Плеханов” – Москва), където през 1988 г. се дипломира в специалност „Икономика на промишлеността”. През периода 1989 – 1992 г. е докторант в същото учебно заведение и успешно защитава докторска дисертация на тема: „Влияние инновационных процессов на эффективность развития народного хозяйства (на примере Республики Болгарии). След кратък период на работа като представител на в. Континент за гр. Варна, през 1995 г. постъпва като гл. асистент към катедра „Обща икономическа теория” в ИУ- Варна. Има значителен преподавателски опит, като академичната му преподавателска дейност е свързана с водене на лекционни курсове и семинарни занятия (в т. ч. и на

руски език) пред бакалаври и магистри по дисциплините Микроикономика, Макроикономика, Икономически теории и др. Владее руски и английски език.

2. Общо описание на представените материали

Представените от кандидата материали отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение, както и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна.

За участие в конкурса за академичната длъжност „доцент” гл. ас. д-р Калин Господинов е представил общо 28 публикации, от които:

- научни публикации – 16
- учебници и учебни помагала - 12

По вид научните публикации включват:

- монографии – 3 , от които две самостоятелни и една колективна;
- студии – 1;
- научни статии 7
- научни доклади – 5.

Седем от представените публикации са в реферирани и рецензирани издания. Публикации с импакт фактор не се посочват. Личното участие на кандидата е изразено от факта, че 15 от представените научни публикации са самостоятелни, а в колективната монография „Социално-икономически измерения на рецесионната българска икономика в периода 2008-2013” частта, разработена от кандидата е ясно обособена.

Всички представени за рецензиране публикации са в областта на конкурса. Основният монографичен труд “Транзакционният подход при анализ на пазарните субекти: фирми и домакинства”, с който кандидатът участва в конкурса е обсъден в първичното звено – катедра ОИТ и е рецензиран от двама хабилитирани преподаватели.

Общият обем на научните публикации на кандидата (без учебниците и учебните помагала) възлиза на 547 страници и напълно отговаря на изискванията на ПУРПНСЗД в ИУ – Варна за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент”.

3. Обща оценка на научноизследователската дейност на кандидата

В съдържателно отношение, представените за конкурса научни трудове на д-р Калин Господинов се отличават с актуална тематична насоченост и ясна

концептуална линия, като третира проблеми с важно за икономическата теория и политика познавателно и практическо значение. В тях се открояват две основни тематични направления: 1) Проблемите на новата институционална икономика (и преди всичко теорията за транзакционните разходи) в теоретичен, методологически и приложен аспект; 2) Възможностите за използване на „ентропийен подход“ при анализа на икономическите процеси.

Наред с това, по-ранните публикации на кандидата включват и редица други въпроси, които най-общо също гравитират към идеите на неортодоксалната икономическа теория - ролята на средната класа в икономическата структура, различни аспекти на реструктурирането на българската икономика, конкуренцията и икономическия растеж.

Централно място в изследователската работа на кандидата (1 монография, 1 студия, 1 статия и 2 доклада) заема новата институционална икономика и в частност теорията за транзакционните разходи, която той разглежда като важно звено на теоретико-методологическата еволюция на икономическата мисъл и релевантна съвременна теория за изучаване на икономическите структури.

Тези проблеми са във фокуса на монографията „Транзакционният подход при анализа на пазарните субекти: фирми и домакинства“. В нея се прави опит да се използват възможностите на институционалната теория за анализ на съществени въпроси на организацията и функционирането на фирмите и домакинствата в българската икономика. Направен е подробен анализ на теоретичните и методологическите принципи на различните направления на институционализма и на тяхното значение при изследване на формирането и развитието на институционалните структури в реалната икономика. Главният въпрос, който е предмет на монографията е дефинирането и класификацията на транзакционните разходи и тяхното измерване, като ключов аналитичен инструмент при изучаване на институциите и организационните структури от новата институционална икономика. Оценката на транзакционните разходи на различните икономически субекти се разглежда като важно условие за тяхното икономизиране и за усъвършенстване на формите на икономическа организация. Вниманието на автора е фокусирано към разработване и апробиране на практически начин за тяхната количествена оценка на микроиво, т.е. на равнището на отделната фирма и домакинство. По такъв начин авторът се стреми да покаже, че институционалната теория има потенциал за развитие и в приложен аспект, като важно поле за изследване и оптимизиране на процесите в реалната икономика.

Съобразно определените задачи е избрана подходяща структура на монографията и е постигнато добро съчетаване между теоретичния анализ и емпиричното изследване. Работата се състои от три глави, като първата очертава теоретичните прадпоставки на изследването, а втората и третата са посветени съответно на фирмите и домакинствата, като в тях наред с анализ на системните характеристики на тези икономически субекти като елементи на институционалната структура се съдържа и емпиричен анализ на различни страни от тяхната дейност, преди всичко от гледна точка на транзакционните разходи и възможностите за тяхното измерване и оценка.

Авторът предлага своя класификация на транзакционните разходи. Той не приема ограничителната трактовка на тези разходи, свеждаща ги само до правните им аспекти, а ги разглежда в тесен и в широк смисъл и, от гледна точка на фирмата – като вътрешни и външни. Към транзакционните разходи отнася основно разходите извън производствената себестойност на продукцията, „които отдалечават фирмените цени и количества от конкурентните им пазарни равнища.”

На тази основа авторът развива своята теза, че има практическа възможност величината на транзакционните разходи да бъде определяна непосредствено от документите за финансовата отчетност, а не косвено, чрез Системата на националните сметки. Това по негово мнение разширява възможностите за по-точна оценка на ефективността от дейността на икономическите субекти - финансовите институции, фирмите от реалния сектор и домакинствата. В съответствие с това, в работата е направен опит да се предложи модел за количествена оценка на величината на транзакционните разходи на базата на съществуващата система на счетоводна отчетност у нас. Следвайки избраната методология, авторът прави оценка на транзакционните разходи във финансовия сектор (на примера на разходите на една от големите банки, опериращи в България) и за предприятие от реалния сектор като сравнява техния дял с равнището на аналогичните разходи в развитите страни. Специално внимание е отделено на влиянието на корупционните практики и неформалната икономика върху величината на транзакционните разходи.

В последната част на монографията авторът анализира домакинствата като звено на институционалната структура. Подчертава се тяхната специфика като икономически субект, различен от семейството и отделния потребител, субект чието икономическото поведение е под влияние на редица, неотчитани от ортодоксалната теория фактори – навици, социални норми, правила, стереотипи. По-нататък

авторът прилага избраната от него методология за определяне на състава и величината на транзакционните разходи на равнище на отделното домакинство, като по неговата оценка за средното българско домакинство те са около 20% от общите разходи.

Като цяло монографичният труд на д-р К- Господинов „Транзакционният подход при анализа на пазарните субекти: фирми и домакинства” е интересно и оригинално изследване, в което защитаваните теоретични постановки и идеи се подкрепят с количествени анализи и оценка на влиянието на различните фактори върху изследваните процеси. Изпъква задълбоченото познаване на автора на развитието на институционалната теория – от творчеството на представителите на ранния институционализъм до най- актуалните последни разработки в изследваната област.

Наред с транзакционната проблематика, съществена част от по-ранните публикации на кандидата (1 монография, 2 статии и 2 доклада) е посветена на ентропийния анализ на функционирането и равновесието на икономическата система. В тези публикации, и преди всичко в монографията „Ентропийни рамки на икономическите системи”, авторът в духа на т. нар. „thermoconomics”, опирайки се на теорията за общите свойства и приложимост на ентропията като мярка за разграничаване на състоянията на „ред” и „хаос”, излага своето разбиране за възможностите за прилагане на „ентропийния подход” при анализа на икономическите процеси на микро и макро равнище. Според него ентропийният подход е алтернативен метод, чрез който могат обективно и точно да се определят хармоничните съотношения между реалния сектор и сектора на услугите, между производството и потреблението и редица други ключови икономически променливи, играещи важна роля за провеждането на адекватна макроикономическа политика. В работата са представени и конкретни възможности за приложение на „ентропийния подход” в микроикономически и макроикономически план. Защиатавайки своето виждане за възможностите на подобен алтернативен анализ на равновесието в икономическата система, авторът прави и коментар на редица съществени, според него, ограничения и непълноти на ортодоксалната икономическа теория.

В колективната монография „Социално-икономически измерения на рецесионната българска икономика в периода 2008 – 2013 г.”, кандидатът участва с четвърта глава: „Състояние и възможности на средната класа в България”. В нея се анализира ролята на средната класа в съвременната социално-икономическа

структура и се обосновава необходимостта от използване на показателите за размера и структурата на тази класа като важен макроикономически индикатор за икономическата активност и макроикономическата стабилност. Направен е емпиричен анализ на тенденциите в развитието на средната класа в България в сравнителен (спрямо глобалните тенденции) и в исторически план. Неблагоприятните тенденции в изменението на дела на средната класа авторът обяснява с процеса на деиндустриализация и засилване ролята на третичния сектор.

Наред с вече посочените, д-р К. Господинов засяга в своите научни публикации и редица други въпроси, които имат пряко отношение към съществени аспекти на съвременната икономическа теория и икономическа политика. Заслужават внимание например неговите разработки по проблемите на отрасловото реструктуриране на българската икономика в първите години на прехода, на икономическия растеж, конкуренцията, значението на паричното обръщение в инициерирането и разпространението на колебанията в деловата активност и кризисните процеси и др. Тези публикации на кандидата също демонстрират както аналитични умения, така и ясно изразен стремеж към анализ на проблеми, свързани с актуални и значими процеси на социално-икономическото развитие.

4. Научни приноси

Главните научни приноси на кандидата, по наше мнение, са съсредоточени в публикациите, посветени на транзакционния подход. Те могат да се оценят като разширяване и обогатяване на съществуващите знания и на българската икономическа наука с нови постановки, обобщения и анализи по отношение на теоретичните обяснителни модели на Новата институционална икономика и тяхното приложение към конкретни проблеми на стопанското развитие на България. Представени накратко по-съществените приноси на кандидата могат се систематизират по следния начин:

1. Направена е систематизация и анализ на основните положения на институционалната теория като самостоятелно направление в икономическата мисъл (съотнесена с ортодоксалната теория) и е проследена нейната еволюция от стария американски институционализъм до Новата институционална икономика;

2. Предложен е задълбочен сравнителен анализ и изясняване на съвременната интерпретация на природата на фирмата като ключов елемент на икономическата организация и институционалната структура в рамките на неокласическата и на новата институционална икономическа теория;

3. Приносен характер има анализът на природата, спецификата и структурата на транзакционните разходи на *микроравнище* и развитото на тази основа авторово виждане за възможностите на базата на съществуващата финансова отчетност непосредствено да бъде определяна величината на тези разходи на фирмено равнище във финансовия и в реалния сектор. Това насочва анализа от абстрактните модели към приложението им в реалната стопанска практика.

4. Като съществен научен резултат следва да се посочи анализът на транзакционните разходи, като източник на пазарна власт и развитите идеи, че антимонополното регулиране може да използва допълнителни критерии за поддържане на конкурентни пазари, опирайки се на транзакционния подход;

5. Оригинално и интересно е изследването на домакинствата от позициите на институционалната методология като елемент на институционалната структура и определянето на характера и състава на техните транзакционни разходи.

Оценявайки резултатите от научната дейност на кандидата, считаме че към посоченото следва да се добави, че в публикациите на кандидата извън темата за транзакционните разходи също се съдържат съществени научни резултати, аргументират се интересни идеи и се защитават позиции по дискуссионни въпроси, имащи важно значение за икономическата методология и за изследване и оценяване на процесите на трансформация в страните от Източна Европа и България.

5. Учебно-преподавателска дейност на кандидата

Кандидатът има активна и дългогодишна (21 г.) академична учебно преподавателска дейност. Води лекционни курсове и семинарни занятия с бакалаври и магистри по Микроикономика, Макроикономика и Икономически теории. Както показва представената справка, през последните години учебната му ангажираност надхвърля определения норматив, като включва и преподаване на руски език на микро и макроикономика пред чуждестранни студенти в ИУ – Варна. Добър атестат за преподавателските му възможности е и работата му като хоноруван преподавател по икономическа теория, микро и макроикономика към други университети – ТУ – Варна и Варненския свободен университет.

В учебниците по основните дисциплини, водени от катедра ОИТ при ИУ – Варна, той е автор на самостоятелни глави: в учебника по Микроикономика на главата „Форми на организацията на икономическата дейност на обществото”, а в учебника по Макроикономика – на главата „Бюджетен дефицит и държавен дълг”

Има и множество участия в разработването на учебно-методически материали в сборниците тестове и задачи, предназначени за учебния процес в бакалаварската степен на обучение по микро и макроикономика, както и в учебни пособия за дистанционната форма на обучение.

Преподавателската работа на гл.ас. д-р К. Господинов го представя като успешен преподавател със стремеж за усъвършенстване на качеството на обучението и прилагането на иновативни подходи (мултимедийни презентации, казуси, разкриващи практическите измерения на преподаваната проблематика и др.), насочени към стимулиране на мисленето на студентите и ефективността на учебния процес.

6. Бележки и препоръки

Като препоръка за бъдещата работа на кандидата бих посочил, че има възможности да се продължи анализа към факторите, определящи размера на транзакционните разходи, да се потърсят по-конкретни релации с възможностите на икономическата политика и усъвършенстването на организационните структури. Отбелязвам това, тъй като в своите работи кандидатаът нееднократно и основателно подчертава значението на икономизирането на транзакционните разходи и в тази връзка бих му препоръчал да търси по-активно възможности за трансформиране на резултатите от своите анализи в конкретни политики, адресирани към инструменти и дейности, чрез които може да се постигне това.

При оценката на динамиката на транзакционните разходи и възможностите за тяхното икономизиране интерес би представлявала проверката на хипотезата, че специализацията и усъвършенстването на икономическата организация може да повишава транзакционните разходи, което не позволява тяхното нарастване да се третира еднозначно в негативен аспект.

7. Лични впечатления

Познавам лично кандидата и имам дългогодишни наблюдения върху неговата работа в качеството си на член на катедра „Обща икономическа теория” в ИУ - Варна, в която К. Господинов постъпи като асистент през 1995 г. Мога убедено да заявя, че през изминалите години К. Господинов се разви като успешен и отдаден на професията си академичен преподавател със задълбочени знания в областта на икономическата теория и активна научно-изследователска дейност.

Заключение:

Кандидатът за академичната длъжност „доцент” д-р К. Господинов се представя със значителна по обем изследователска, преподавателска и публикационна дейност в областта на конкурса. Научните му публикации са по съществени за съвременната икономическа теория и политика проблеми и съдържат ясно открити научни приноси. По своя обем, пълнота и задълбоченост, по демонстрираната научна ерудиция и аналитични умения, те отговарят напълно на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент”. Учебната работа на кандидата го представя като опитен университетски преподавател с активна учебно –методическа дейност.

Предвид изложеното, с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на д-р Калин Йовчев Господинов академичната длъжност “доцент” в ИУ – Варна в направление 3.8. Икономика, научна специалност Политическа икономия (Обща икономическа теория).

06.12. 2016 г.

Варна

Рецензент:

(проф. д-р Вл. Владимиров)